

Sygn. akt I ACa 1235/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Roman Dziczek

Sędziowie: SA Edyta Jefimko

SA Bogdan Świerczakowski (spr.)

Protokolant: asystent sędziego Paweł Jadczak

po rozpoznaniu w dniu 23 grudnia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa A. F.

przeciwko (...) spółce akcyjnej Oddziałowi Zakładów (...) w L., Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa, Gminie W., (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w L., (...) spółce akcyjnej w W.

o odszkodowanie, zadośćuczynienie i rentę

na skutek apelacji powódki A. F.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 11 kwietnia 2013 r.

sygn. akt XXIV C 255/06

I. oddała apelację,

II. zasądza od A. F. na rzecz każdego z pozwanych: Gminy W., (...) spółki akcyjnej w W., (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L., a także na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwoty po 2 700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,

III. przyznaje radcy prawnemu W. O., ze Skarbu Państwa – Sądowi Okręgowemu w Warszawie wynagrodzenie za pomoc prawną z urzędu świadczoną powódce A. F. w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 2 700 zł powiększonej o należny podatek od towarów i usług.

Sygn. akt I ACa 1235/13

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym do Sądu w dniu 4 lipca 2002 r., następnie sprecyzowanym pismami: z 18 czerwca 2006 r. oraz z 12 i 20 lipca 2006 r. A. K. (w toku postępowania zmieniła nazwisko na A. F.) oraz M. K. i D. K. (córki powódki), J. G. (matka powódki) i G. K. (w chwili złożenia pozwu mąż powódki) wnieśli przeciwko: Gminie W., (...) S.A. Oddział Zakłady (...) w L., Skarbowi Państwa – Ministrowi Skarbu Państwa, (...) sp. z o.o. w L. oraz (...) S.A. w W. o zasądzenie solidarnie na rzecz każdego z powodów kwot po 70.000 zł z odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz po 1.000 zł miesięcznie tytułem renty uzupełniającej od stycznia 2002 r. od wniesienia pozwu z odsetkami od uchybienia daty płatności.

Z uzasadnienia żądań wynika, że na każdą kwotę 70.000 zł składa się 30.000 zł – tytułem naprawienia szkody na mieniu (koszt wymiany rur oraz naprawy bojlera, koszt zakupu nowego podgrzewacza gazowego, naprawy dwóch pralek, zakupu beczek do wody, strat związanych utratą drobiu i uprawami itd.), 30.000 zł tytułem odszkodowania za szkody na osobie powstałe w wyniku rozstroju zdrowia (leczenie, lekarstwa, wizyty u specjalistów itd.) oraz 10.000 zł – tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

W uzasadnieniu roszczeń wskazano, że w 2002 r. na terenie gminy W. – gdzie mieszkali powodowie - doszło do nieprawidłowości przy eksploatacji złoża wody podziemnej oraz wodociągu z zatopionej kopalni miedzi (...) w I. oraz sprzedaży przez pozwaną gminę W. zatrutej wody – w wyniku czego doszło do zatrucia powodów, rozstroju ich zdrowia i trwałych uszczerbków na ich zdrowiu. Podniesiono także, że w wyniku zatrucia wody doszło do zniszczenia urządzeń domowych, ubrań, zatrucia gleby, utraty roślin i zwierząt domowych. Zdaniem strony powodowej pozwani odpowiadają także za zatajanie przez powodami wyników badań wody oraz za niedostarczanie wody zastępczej w odpowiedniej ilości. Wskazano, że na skutek tych działań sytuacja powodów uległa w znacznym stopniu pogorszeniu wskutek wstrząsu psychicznego i chorób – obniżających ich zdolność zarobkowania. (pozew k. 3-6, pisma z dn.: 30.05.2006 r. k. 366-372, z 28.05.2007 r. k. 510-514, z 18.06.2007 r. k. 558-561, z 18.07.2007 r. k. 563-565, z 20.07.2007 r. k. 573-576).

Pismem złożonym w dniu 26 stycznia 2010 r. G. K. cofnął powództwo w całości i stwierdził, że pozew napisany przez A. G. także w jego imieniu nie miał oparcia w faktach, a te przywołane w pozwie nie istniały. Powód oświadczył także, że nie było i nie ma żadnych szkód na jego zdrowiu i majątku, które miałyby związek ze sprawą zatrucia wody. Strona pozwana wyraziła zgodę na cofnięcie pozwu, przy (...) S.A. pismem z dn. 10.03.2010 r. wniosło o przyznanie od powoda kosztów postępowania. (cofnięcie powództwa k. 1198, pismo powódki z dn. 25.02.2010 r. k. 1204, pismo P. k. 1210).

Wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie umorzył postępowanie w stosunku do G. K. (na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.), oddalił powództwo pozostałych powodów i orzekł o kosztach procesu i wynagrodzeniu adwokata reprezentującego powódkę z urzędu.

Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia jest następująca.

Na przełomie 2001 i 2002 r. na terenie gmin: W. w powiecie (...) oraz gmin P. i Z. w powiecie (...) na D. pojawiły się pierwsze symptomy zanieczyszczenia wody z wodociągu publicznego w I. (gmina W.), który zaopatrywał w wodę wskazane wyżej gminy. Pierwsze informacje o pogorszeniu się jakości wody pojawiły się około listopada 2001 r. Dostawcą wody na tym terenie była początkowo spółka (...) S.A. Oddział Zakłady (...) w I. (następnie spółka zależna (...) a w okresie późniejszym spółka (...)) a odbiorcą poszczególne gminy. Badania wody z wodociągu w I. dokonane przez (...) w B., Powiatowego Inspektora Sanitarnego w B. (kompleksowe badania od 4.03 do 24.04. 2002 r.) oraz Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we W. w dn. 25.04.2002 r. wykazały, że woda nie spełnia wymagań sanitarnych w zakresie twardości oraz siarczanów. W dniu 24.04.2002 r. włączono do eksploatacji nową stację filtrów żwirowo-piaskowych, co spowodowało zlikwidowanie zabarwienia i mętności wody oraz obniżenie zawartości żelaza i manganu do poziomu odpowiadającego normom. Pogorszenie jakości wody nastąpiło najprawdopodobniej wskutek zalania zamkniętej kopalni (...) w I. należącej do (...), co spowodować mogło częściowe uszkodzenie warstwy wodonośnej. W wyniku tego woda dostarczana do miejscowości we wskazanych gminach charakteryzowała się wysoką twardością oraz ponadnormatywną zawartością siarczanów.

Badania mikrobiologiczne wody z wodociągu nie wykazały przekroczenia norm sanitarnych. Pogorszenie się wskaźników chemicznych wody z wodociągu w I. spowodowało napływ skarg od mieszkańców wskazanych gmin. Mając na uwadze ochronę zdrowia Powiatowy Inspektor Sanitarny w B. decyzją nr (...) z dn. 29.04.2002 r. uznał, że woda z wodociągu w I. nie nadaje się do spożycia, lecz z uwagi na fakt, że woda nie była zagrożona mikrobiologicznie uznał, iż może być stosowana do potrzeb gospodarczych. W decyzji zalecono także zarządcy (...) sp. z o.o. z siedzibą w L. zapewnienie zastępczych źródeł wody o jakości odpowiadającej normom sanitarnym. Mając na uwadze powyższą decyzję, wójt gminy W. zarządzeniem nr (...) z dn. 30.04.2002 r. w sprawie wprowadzenia działań reagowania kryzysowego zarządził powołanie Gminnego Zespołu (...) do spraw związanych z dostawą wody pitnej do celów

spożywczych oraz dla zwierząt. Bezwzględnie przystąpiono do działań. Zaangażowano wszystkie dostępne środki własne a także zapewniono pomoc straży pożarnej i wojska. Na terenie gminy od rana 30.04.2002 r. pojawiły się komunikaty informujące ludność o tym, że woda z ujęcia w I. nie nadaje się do picia, a jedynie do celów sanitarnych i gospodarczych a woda do celów spożywczych będzie dostarczana beczkowozami. W komunikatach podkreślono, że zabrania się używania wody do celów konsumpcyjnych dla ludzi i zwierząt. W kolejnych komunikatach informowano, że wodę dostarczaną beczkowozami należy spożywać na bieżąco po przegotowaniu i nie można jej gromadzić przez okres dłuższy niż 1 doba (decyzja z dn. 29.04.2002 r. k. 92, umowa o dostarczanie wody k. 156, umowy, decyzje i inna korespondencja k. 157-166, 424-442, zarządzenie nr (...) k. 93, komunikaty i inne zarządzenia k. 94-99).

Akcja dostarczania wody beczkowozami trwała do czasu doprowadzenia do wymienionych gmin nowego wodociągu z bezpiecznego źródła w B.. Inwestycja ta dokonana została za środki (...). Miało to miejsce czerwcem 2002r. W tym samym czasie odpowiednie służby dokonywały stałych kontroli jakości dostarczanej wody i prowadziły szczegółowe badania. O problemach z wodą na terenie kilku gmin D. informowały lokalne (Gazeta (...)) i ogólnopolskie media, zarówno prasa (T.) jak i radio i telewizja (P.). Problem ten był także przedmiotem obrad organów samorządowych (gminnych, powiatowych, wojewódzkich) oraz przedmiotem interpelacji i zapytań poselskich. Inicjatorem i uczestnikiem zarówno relacji medialnych jak i w gremiach politycznych była w wielu przypadkach mieszkanka gminy W. – A. K. (prot. z gm. Z. k. 431-432, pisma i interpelacje k. 433-443, kopie art. prasowych k. 517-519, 614-615, pismo do T. P. k. 106-109, prot. z Komisji Ochrony (...) Sejmu RP k. 624-630, pismo min. Skarbu k. 25-26).

Na terenie objętym zanieczyszczeniem wody znajdowało się gospodarstwo (...) – adres: (...) gmina W., w którym mieszkała wraz z rodziną: mężem G. K., córkami: D. (ur. w (...) r.) i M. K. (ur. w (...) r.) oraz matką – J. G.. Na terenie gospodarstwa uprawiano rośliny oraz hodowano drób i ptactwo ozdobne (perliczki, kurki ozdobne liliputki, czubatki) oraz króliki. A. K. była osobą zaangażowaną w życie społeczne lokalnej społeczności m.in.: startowała w wyborach samorządowych, uczestniczyła w sesjach rady gminy W., prowadziła korespondencję z różnymi instytucjami. Wszystkie ważne informacje dotyczące lokalnej społeczności dochodziły do niej na bieżąco. Od 30.04.2002 r. rodzina K. wiedziała o zakazie spożywania wody z lokalnego wodociągu. Wcześniej (od około listopada 2001 r.) A. K. interweniowała o popsuciu się jakości dostarczanej wody i apelowała o przeprowadzenie analiz.

Badania przeprowadzone od czerwca do sierpnia 2002 r. na terenie posesji państwa K. i posesji sąsiadujących wykazały, że woda w kranach spełniała wymagania sanitarne. W badaniach odnotowano zanieczyszczenie mikrobiologiczne, które występowały w instalacji wewnętrznej budynku mieszkalnego nr (...), a nie w sieci wodociągowej. Stan instalacji był permanentnie ulepszany i kontrolowany – monitoring trwał do 2003 r. Stan wody pod względem wszystkich badanych parametrów nie odstępował od ogólnie przyjętych norm jakości (dokumentacja z badań wody k. 100-145, 515-516, 619-623, ogłoszenia k. 146-148, dok. medyczna k. 194-195, zeznania Al. (...) k. 179-181).

J. G. w okresie od października 2000 r. do czerwca 2004 r. korzystała sporadycznie z badań lekarskich. W marcu 2003 r. leczona była lipanthylem z powodu podwyższonego poziomu cholesterolu. W przeszłości rozpoznano u niej chorobę wrzodową żołądka, co mogło mieć wpływ na zaobserwowane w późniejszym okresie dolegliwości gastryczne (okresowe bóle brzucha, nudności wzdęcia, odbijania). Od listopada 2001 r. u J. G. nie ujawniły się schorzenia związane z zatruciem np. żelazem, manganem czy siarczanami. Leczenie wyżej opisanych schorzeń nie miało żadnego związku z korzystaniem z wody z ujęcia w I.. W zakresie gastrologii nie stwierdzono podstaw do orzekania uszczerbku na zdrowiu związanego ze spożyciem wody. W zakresie schorzeń dermatologicznych rozpoznano u J. G.: pokrzywkę wywołaną mechanicznie, atopowe zapalenie skóry (alergia na substancje wziewne i pokarmowe). Dermatolog nie stwierdził jakiegokolwiek związku przyczynowego występujących u J. G. zmian skórnych z kontaktem z wodą z ujęcia w I. od listopada 2001 r. U A. G. biegły hematolog stwierdził niedokrwistość z niedoboru żelaza (co jest typowe dla kobiet w jej wieku). Nie stwierdzono, by kontakty z wodą z ujęcia w I. od listopada 2001 r. spowodowały u A. K. i jej matki J. negatywne konsekwencje w zakresie hematologii. Również dermatolog nie stwierdził jakiegokolwiek związku

przyczynowego między występującymi u A. G. zmianami skórnymi (zapalenie mieszków włosowych) a kontaktem z wodą z ujęcia w I. od listopada 2001 r.

W kwietniu 2004 r. A. G. przeszła w Klinice (...) - Oddział (...) Plastycznej zabieg plastyki dolnej lewej powieki ze skróceniem brzegu rzęsowego – co nie miało związku z kontaktem z wodą w przedmiotowym okresie. Również u małoletnich: D. i M. K. dermatolog nie stwierdził jakiegokolwiek związku przyczynowego między występującymi u nich zmianami skórnymi (alergie, trądzik, zapalenie mieszków włosowych) a z kontaktem z wodą z ujęcia w I. od listopada 2001 r. W kwietniu 2002 r. lekarz epidemiolog stwierdził u członków rodziny G.-K. czasowe wymioty i biegunki. W okresie tym osoby te zgłaszały się także na konsultacje do lekarza pierwszego kontaktu – J. H. (opinie biegłych lekarzy: gastrologa k. 992-993, 1103, dermatologa k. 1145-1148, hematologa k. 1223, 1385, dokumentacja medyczna: 7-11, 194-195, 204, 213-222, 251-253).

Sąd Okręgowy ocenił wyjaśnienia A. K. w części za przejaskrawione i nazbyt emocjonalne. Nie uwzględnił ich w zakresie szkód majątkowych (padania ptaków, zepsucia się urządzeń mechanicznych, które miały styczność z wodą), gdyż nie znalazły potwierdzenia w innych dowodach. W świetle pozostałego materiału dowodowego zebranego w sprawie Sąd stwierdził, że powódka wyolbrzymiła skutki awarii wody w 2002 r. Opinie biegłych powołanych w sprawie niniejszej tj. biegłego z gastrologii – J. W., biegłego z zakresu dermatologii – dr P. P. oraz biegłego z zakresu hematologii – prof. dr hab. D. W. były zdaniem Sądu rzetelne, jasne, przejrzyste i jednoznaczne. Potwierdziły znajdujące się w aktach dokumenty i dokumentację medyczną oraz wszystkie zawierały jednoznaczne stwierdzenia, że nie ma jakiegokolwiek związku przyczynowego między drobnymi i powszechnymi schorzeniami powodów a kontaktem z wodą z ujęcia w I. od listopada 2001r.

Oddalenie wniosków strony powodowej Sąd uzasadnił stwierdzeniem, że nie wniosłyby do postępowania żadnych istotnych ustaleń, byłyby nieracjonalne z uwagi na drastyczny wzrost kosztów postępowania i wydłużenie jego trwania. Poza tym niektóre z nich miałyby uzasadnienie tylko w sytuacji, gdyby ustalono, że dochodzona szkoda faktycznie zaistniała. Wobec niestwierdzenia szkody niezasadnym było m.in. przeprowadzenie kosztownej opinii biegłego z zakresu geologii. Dodatkowo, z uwagi na przeprowadzenie się powodów (A. G. wraz z córkami) do Stanów Zjednoczonych, realizacja niektórych wniosków byłaby znacznie utrudniona – w trakcie postępowania powodowie wielokrotnie nie stawiali się na wyznaczone terminy – zarówno rozpraw, na których mieli składać zeznania jako świadkowie jak i na wezwanie biegłych – w celu przeprowadzenia odpowiednich badań.

Mając na uwadze przedstawione wyżej ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy ocenił, że

nie została wykazana jakakolwiek szkoda po stronie powodów związana z zanieczyszczeniem wody w 2002 r.

Odpowiedzialność poszczególnych pozwanych wynikać miała z różnych podstaw prawnych i faktycznych. (...) S.A., Skarb Państwa – Minister Skarbu Państwa oraz (...) M. S.A. O/ZG L. podnieśli zarzut braku legitymacji procesowej biernej. W przypadku Skarbu Państwa i (...) S.A. zarzuty te zostały podniesione trafnie. Minister Skarbu Państwa jest tylko jednym z wielu reprezentantów Skarbu Państwa i podejmuje czynności procesowe jedynie wtedy, gdy wiąże się to z działalnością Ministra. W sprawie niniejszej dochodzone roszczenie nie wiąże się w żaden sposób z działalnością Ministra Skarbu Państwa. Z kolei (...) S.A. nie było na żadnym etapie stroną umów reasekuracji z żadnym z pozwanych. (...) M. S.A. O/ZG L. jako właściciel terenu, na którym wystąpiła według dokumentacji awaria rozszczelnienia wodociągu ma zaś legitymację do występowania w sprawie. Bierna legitymacja procesowa pozostałych pozwanych, tj. Gminy W., spółki (...) nie była podważana i nie ulegała wątpliwości.

Przesłankami odpowiedzialności deliktowej na podstawie art. 415 k.c. (na zasadzie winy) jest łączne wykazanie trzech przesłanek cząstkowych: zdarzenie, z którym system prawny wiąże odpowiedzialność na określonej zasadzie, powstanie szkody w majątku poszkodowanego oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem a szkodą. Zgodnie z art. 361 § 1 i 2 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

Elementem wspólnym odpowiedzialności pozwanych podmiotów było ustalenie, czy zdarzenie, tj. zatrucie wody i szkoda powstała w wyniku tego zdarzenia – rzeczywiście miały miejsce. Samo zdarzenie, w postaci czasowego obniżenia się standardu wody czy też jej zatrucia (rozumianego potocznie) miało miejsce na terenie m.in. gminy W. w pierwszej połowie 2002 r. Postępowanie dowodowe wykazało wszakże, że podmioty odpowiedzialne, a więc gmina W., dostawca – spółka (...) – jako podmiot odpowiedzialny za byłą kopalnię (...), na terenie której doszło do rozszczelnienia się wodociągu – zachowały się w sposób adekwatny do zagrożenia i podjęły działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa zdrowia, życia i mienia ludności zamieszkałej na terenie gminy. Stan wody był na bieżąco monitorowany i sprawdzany przez powołane do tego instytucje, tj. m.in. Powiatowego Inspektora Sanitarnego w B., (...) w B., Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we W., które zalecały dostawcom i jednostkom samorządowym adekwatne kroki i monitorowały ich wdrażanie. Zarówno gmina jak i podległe jej jednostki i spółki z nią współpracujące (m.in. (...)) bez zbędnej zwłoki podjęły określone środki zaradcze. W drugiej połowie kwietnia 2002 r. uruchomiono nową stację filtrów żwirowo-piaskowych co spowodowało zlikwidowanie zabarwienia i mętności wody oraz obniżenie zawartości żelaza i manganu do poziomu odpowiadającego normom. Po tym okresie pozostała kwestia podwyższonej twardości wody i obecność siarczanów. W wyniku takich ustaleń pod koniec kwietnia 2002 r. podjęto decyzję o czasowym zakazie korzystania z wody na cele spożywcze w przedmiotowym wodociągu i zorganizowano akcję informacyjną oraz akcję dostarczania wody spożywczej do gospodarstw domowych. Problemy zostały rozwiązane po kilku tygodniach – w momencie doprowadzenia do gminy wodociągu z B., do którego to źródła żaden z właściwych podmiotów nie miał żadnych zastrzeżeń. Wymienione podmioty mimo sytuacji kryzysowej dość sprawnie przeprowadziły przedmiotową akcję, w wyniku czego nie doszło do powstania wielu szkód. Nie było zagrożenia dla życia i zdrowia ludności.

Nie wykazano natomiast w żadnym zakresie szkody jaka miała powstać po stronie powodowej. Dotyczy to przede wszystkim szkód na zdrowiu, jakie mieli ponieść powodowie, które były przez nich kompleksowo podnoszone. Powołani w sprawie biegli (lekarze trzech specjalizacji) jednoznacznie stwierdzili, że nie było żadnego związku przyczynowego pomiędzy przedmiotowym zdarzeniem a jakimikolwiek problemami zdrowotnymi któregośkolwiek z powodów.

Szkody majątkowe wymienione w pismach procesowych nie zostały potwierdzone żadnymi materialnymi dowodami z wyjątkiem zeznań złożonych przez powódkę. Dotyczy to zarówno szkód dotyczących rzekomo padniętego drobiu, zniszczonych upraw jak i sprzętu domowego. Ciężar dowodu spoczywał na podstawie art. 6 k.c. na stronie powodowej. Symptomatyczne było także w sprawie ostateczne stanowisko powoda – G. K. – byłego męża A. K., który stwierdził, że nie było i nie ma żadnych szkód na jego zdrowiu i majątku, które miałyby związek ze sprawą zatrucia wody. Oświadczenie to nie miało znaczenia decydującego, ale potwierdziło wnioski płynące z materiału dowodowego zebranego w sprawie. Należy także zauważyć, że mimo iż rzekome „katastrofalne zatrucie” miało miejsce na terenie kilku gmin, to żaden inny mieszkaniec nie zgłaszał publicznie takich problemów zdrowotnych i skutków majątkowych mających związek z awarią. Biorąc pod uwagę zasady doświadczenia życiowego Sąd wskazał, że gdyby takie skutki nastąpiły, to ze strony mieszkańców i podmiotów funkcjonujących na tym terenie popłynąłby strumień wezwań do zapłaty i pozwów. Brak szkody, zarówno majątkowej jak i niemajątkowej, wyklucza odpowiedzialność któregośkolwiek z pozwanych, zarówno na podstawie art. 415 k.c., jak i art. 444 k.c. czy art. 445 k.c. Dlatego Sąd Okręgowy oddalił powództwo, rozstrzygając o kosztach zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 k.p.c.).

Wszystkie powódki wniosły apelację, skarżąc wyrok w części oddalającej powództwo i orzekającej o kosztach.

Apelacja M. K. i D. K. została prawomocnie odrzucona – postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 27 września 2013 r. (k.1803-1806). Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2014 r. Sąd Najwyższy oddalił zażalenie powódek na to postanowienie (k. 1863-1864).

Apelacja A. F. zarzuca naruszenie art. 227 k.p.c., 232 k.p.c., 240 § 1 k.p.c., 278 § 1 k.p.c. i art. 299 k.p.c. w zw. z art. 1131 k.p.c. a także naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. Wniosła o zmianę wyroku i zasądzenie na swoją rzecz solidarnie od pozwanych kwoty 70.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz renty w wysokości 1.000 zł miesięcznie począwszy od stycznia 2002 r., ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W apelacji zawarto

wniosek o rozpoznanie postanowienia dowodowego Sądu I instancji, w trybie art. 380 k.p.c. (dotyczy dowodu z opinii geologa) oraz przeprowadzenie dowodów w Stanach Zjednoczonych: z opinii biegłego hematologa – w odniesieniu do wszystkich powódek, biegłego z zakresu dermatologii – w odniesieniu do D. K. i z przesłuchania powódki A. F..

Pozwani: Skarb Państwa – Minister Skarbu Państwa reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, (...) sp. z o.o. w L. oraz (...) S.A. w W. wniosli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie ma uzasadnionych podstaw.

Jedyny zarzut nie nawiązujący do nieprzeprowadzonych dowodów dotyczy przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów przez przyjęcie, że pozwani zachowali się w sposób prawidłowy i adekwatny do zagrożenia, jakim było obniżenie jakości wody na terenie gminy W.. Zarzut ten nie został pogłębiony – skarżąca nie wskazała na konkretne błędy w rozumowaniu Sądu, niewłaściwe wnioskowanie w oparciu o zgromadzone dowody.

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest wystarczające przekonanie strony o innym walorze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. wyrok SN z 8 kwietnia 2008 r., sygn. II PK 261/08, LEX nr 707877). Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. sprowadza się w tym wypadku do polemicznego, w stosunku do oceny dokonanej przez Sąd Okręgowy, przedstawienia przez pozwaną własnego stanowiska, bez poparcia go podstawami natury merytorycznej, mogącymi skutecznie wykazać błąd w rozumowaniu Sądu I instancji. Trzeba przypomnieć, iż art. 233 § 1 k.p.c. statuuje jedną z fundamentalnych zasad postępowania cywilnego, jaką jest zasada swobodnej oceny dowodów. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. Ramy swobodnej oceny dowodów zakreślane są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego.

Apelacja nie konkretyzuje, jakie zasady logiki lub doświadczenia życiowego zostały naruszone przy ocenie konkretnych dowodów. Nie zostało również wyjaśnione, które dowody Sąd Okręgowy ocenił wadliwie. Stwierdzono jedynie, że działania pozwanych zostały podjęte zbyt późno, a nadto działania podjęte w kwietniu 2002 r. nie były prawidłowe, z czym Sąd Apelacyjny się nie zgadza, z przyczyn wskazanych w motywach zaskarżonego orzeczenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny dowodów, a co za tym idzie trafnych ustaleń faktycznych, mających oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale.

Powyzsze uwagi stanowią odniesienie się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Niemniej trzeba zaznaczyć, że zasadnicze znaczenie w sprawie ma niewykazanie powstania jakiegokolwiek szkody po stronie powódki, co ma przede wszystkim związek ze stwierdzeniem przez Sąd, iż pogorszenie jakości wody wyrażało się w jej wysokiej twardości i ponadnormatywnej zawartości siarczanów, jednak bez zagrożenia mikrobiologicznego. Sąd na podstawie całokształtu okoliczności sprawy stwierdził, że powódka nie udowodniła by poniosła jakąkolwiek szkodę, z czym należy się w pełni zgodzić.

Jeśli chodzi o szkodę w mieniu, której odpowiada żądanie zasądzenia kwoty 30.000 zł, to należy zauważyć, że Sąd nie stwierdził żadnych strat w majątku powódki a apelacja nie odnosi się do tej kwestii, mającej charakter faktograficzny, co już samo przez się przesądza o niemożności uwzględnienia apelacji w tej części. Zgodnie bowiem z uchwałą 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008/6/55), sąd odwoławczy jest związany zarzutami naruszenia prawa procesowego. Niepostawienie zarzutu nieustalenia konkretnych szkód w majątku powódki sprawia, że Sąd Apelacyjny nie ma podstaw by korygować podstawę faktyczną rozstrzygnięcia w tym

zakresie. Ubocznie tylko można stwierdzić, że kwestii tej nie obejmują również wnioski dowodowe o jakich mowa w apelacji i to mimo, że nie ma w sprawie dowodów potwierdzających uszczerbek w mieniu powódki, wyszczególniony dopiero w piśmie procesowym z dnia 20 lipca 2007 r., bez powołania dowodów (k.573-576).

Powyższe uwagi odnoszą się w takim samym stopniu do szkody majątkowej mającej wynikać z rozstroju zdrowia. Także ta kwestia została pominięta w zarzutach apelacyjnych jak i we wnioskach dowodowych. W tym wypadku zabrakło nawet uściślenia co składa się na 30.000 zł (k. 563-565, 573-576).

Z dochodzoną kwotą 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia ma związek żądanie rozpoznania postanowienia dowodowego, mającego za przedmiot wnioski służące wykazaniu powstania uszczerbku na zdrowiu powódki wskutek pogorszenia jakości wody. Sąd nie naruszył żadnego z wskazanych w apelacji przepisów dotyczących postępowania dowodowego. Przekonująco uzasadnił uchylenie własnego postanowienia dowodowego dotyczącego opinii biegłego geologa, przy zastosowaniu art. 240 § 1 k.p.c., jak również oddalenie pozostałych wniosków strony powodowej.

Powódka składała w tej sprawie wyjaśnienia informacyjne, w których stwierdziła jedynie lakonicznie: „Ja też się źle czułam, słabłam kilka razy omdlałam” (k.179), co nawet jeśliby zostało potwierdzone zeznaniami, nie pozwalałoby na dokonanie rzeczowych ustaleń dotyczących uszczerbku na zdrowiu. Poza tym dowód z przesłuchania strony ma co do zasady charakter akcesoryjny, a stwierdzenie rozstroju zdrowia (uszczerbku na zdrowiu) zwykle wymaga sięgnięcia do wiadomości specjalnych, zwłaszcza w przypadku – jak w niniejszej sprawie – gdy nie da się go stwierdzić *prima facie*, a nawet sama strona nie formułuje twierdzeń o konkretnych, medycznie zakwalifikowanych (zdiagnozowanych) schorzeniach. Schorzenia takiego nie stwierdził lekarz, u którego powódka się leczyła. Jej twierdzenia o zmianach skórnych odbierał jako subiektywne odczucia. Nie stwierdził u swoich pacjentów, w tym u powódki, powikłań związanych z problemami z wodą, nie kierował pacjentów do gastrologa (zeznania świadka J. H. – k.922-923).

Sąd Okręgowy dopuścił dowody z opinii biegłych i w żadnej z nich nie stwierdzono u powódki schorzenia, które miałyby związek z pogorszeniem jakości wody. Skarżąca bez usprawiedliwienia nie stawiała się na wezwanie biegłego gastroenterologa J. W. (k.994), rezygnując tym samym z dowodzenia swych twierdzeń na temat choroby żołądka. Niemniej, biegły ten zbadał J. G. – powołując się na te same okoliczności co skarżąca i nie stwierdził związku przyczynowo - skutkowego rozpoznanych u tej powódki schorzeń ze spożywaniem wody z ujęcia w I. od listopada 2001 r. (k.992-993, 1103), co stanowi dodatkowy argument przeciwko ustaleniu, jakoby powódka doznała uszczerbku na zdrowiu. Z kolei biegły dermatolog P. P., po zbadaniu A. F., nie stwierdził u niej (tak jak i u pozostałych powodów – k.1145-1146, 1148) żadnych zmian skórnych mających związek z korzystaniem z wody z ujęcia w I. (opinia – k.1147). Biegły w zakresie chorób wewnętrznych i hematologii prof. Dr hab. D. W. po zapoznaniu się z dokumentacją lekarską zawartą w aktach sprawy wykluczył możliwość rozpoznanej u powódki niedokrwistości z niedoboru żelaza z kontaktem z wodą z ujęcia w I. i swoje stanowisko rzeczowo i jasno uzasadnił (k.1223-1223v.), a następnie je podtrzymał (k.1385). Na powyższe okoliczności, oznaczające nawet nieuprawdopodobnienie roszczenia, wskazał już Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 30 marca 2011 r. (k.1343-1344).

Wnioski powtórzone w apelacji nie nawiązują do żadnych konkretnych okoliczności faktycznych, które uzasadniałyby ich przeprowadzenie. Zupełnie dowolny, abstrahujący od braku dowodów na pogorszenie stanu zdrowia powódki jest wniosek o ponowny dowód z opinii hematologa, który miałby ustalać stopień i charakter uszczerbku na zdrowiu. Jeśli chodzi o przesłuchanie powódki (w stosunku do pozostałych powodów wyrok oddalający powództwo jest już prawomocny i nie mają oni już statusu strony w rozumieniu art. 299 k.p.c.), to w szczególności brak jest odniesienia do jej wyjaśnień informacyjnych – jak to już stwierdzono – nie zawierających treści, które pozwoliłyby uwzględnić powództwo w jakiegokolwiek części. Zbędna zarazem byłaby opinia geologa, o czym także była mowa wyżej. Skarżąca nie przedstawiła nawet twierdzeń, które wskazywałyby na jakiegokolwiek utrzymujące się do chwili obecnej problemy zdrowotne, które w toku badań lekarskich mogłyby być obecnie zdiagnozowane i powiązane z pogorszeniem stanu wody sprzed ponad dziesięciu lat. Pominięcie w tej sytuacji wniosków dowodowych o których mowa w apelacji było słuszne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zostały powołane jedynie dla zwłoki (art. 217 § 3 k.p.c.). Dodatkowo, ich uwzględnienie (zbędne) generowałoby znaczne koszty, również strony przeciwnej, w związku z czynnościami

jakie miałyby być przeprowadzone w Stanach Zjednoczonych. Zarazem trzeba też stwierdzić, że wnioski dotyczyły okoliczności już wyjaśnionych.

Z powyższych względów, przyjmując za swoje przytoczone ustalenia Sądu I instancji, Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku na podstawie art. 385 k.p.c. Orzeczenie o kosztach uwzględnia wynik sprawy (art. w zw. z art. 99 k.p.c.). Zasądzono z tego tytułu wynagrodzenie radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w stawce minimalnej oraz – w takiej samej stawce, powiększonej o podatek VAT – wynagrodzenie za pomoc prawną świadczoną powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.